

Аранђел Смиљанић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Одсек за историју

ДУБРОВАЧКО ПИСМО ВОЈВОДИ РАДОСЛАВУ ПАВЛОВИЋУ ПОВОДОМ ПЉАЧКЕ КНЕЗА БРАНКА

1422, фебруар 28.

Сажетак: Дубровчани су 28. фебруара 1422. упутили писмо војводи Радославу поводом пљачке коју је у Конавлима извео његов вазал кнез Бранко. Он је са својим људима напао њиховог конавоског кнеза, опљачкао га и протјерао са неколико његових људи. Стога су тражили од војводе да нареди својим људима да врате опљачкано, и да учини све како се слично не би дешавало у будућности. Касније се показало да је Радослав био укључен у ове догађаје, чак да је кнезу Бранку наредио да нападне дубровачког кнеза у Конавлима. Посредовањем војводе Сандаља Хранића овај спор је окончан до краја маја исте године.

Кључне ријечи: Дубровчани, војвода Радослав Павловић, кнез Бранко, пљачка, дубровачки кнез, Конавли, војвода Сандаљ Хранић.

Почетком 1422. војвода Радослав извршио је нови притисак на Дубровчане како би покренуо преговоре о продаји свог дијела Конавала, али овај пут под својим условима. Послао је крајем јануара Богдана Муржића, који је тражио исплату дуга дубровачких грађана, а када су они одговорили да не знају ништа о томе, онда је војвода Радослав наредио кастелану Сокола кнезу Бранку да нападне конављанског кнеза Павла Растића и да опустоши његову кућу у Љутој¹. Због тога, крајем

---

* Ел. пошта: arandjelsmiljanic@yahoo.com

¹ Павле Растић је 4. априла поднио тужбу пред дубровачким судом против кнеза Бранка и 27 његових људи, који су учествовали у нападу и пљачки: Ser Polo de Resti comes quondam Canalis coram nobili et sapienti viro ser Dobre de Binzola honor vicerecore Ragusii sedente pro ser Nicola de Goze Rectore absente conqueritur supra Branchum comitem castri Socho, hominem voyuode Radossau et supra XXVII famulis ipsius Branchy (...) quia dicti accusati de mense februarii propelapsi more predonico et violenter acceperunt accusatori predicto res infrascriptas, videlicet, yperperorum qudraginta, grosis III, paruulum XV, tazias tres argenti, cuslerios sex argenti, centuras duas argenti, modicum

фебруара 1422. Дубровчани су се жалили војводи Радославу уз молбу да се надокнади штета и казне његови људи. Радослав је одговорио да он није наредио нити је на било који начин крив за инцидент у Конавлима. Добивши такав одговор, Дубровчани су почетком марта писали кнезу Бранку тражећи објашњење за његове поступке. Он им је одговорио да је све чинио по наређењу војводе Радослава и да од њега траже додатна објашњења. Ова помало комична дипломатска ситуација, у којој је кнез Бранко сваљивао кривицу на господара, а овај на свог вазала, при чему су Дубровчани тражили и налазили посредовање војводе Сандаља, потрајала је готово читаво прољеће, да би до смиривања ситуације дошло тек крајем априла, када је трајала интензивна преписка с циљем санирања међусобних лоших односа. Послије много међусобног оптуживања и расипања енергије, до коначног помирења дошло је током маја мјесеца, и то највише захваљујући посредовању војводе Сандаља.

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 159–160, 162–163, 167–168; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 323, 325–326, 579–582; А. Ивић, *Радосав Павловић, велики војвода босански*, ЛМС 245 (1907) 24–25; Ѓ. Truhelka, *Testament gosta Radina. Prinosa patarenskom pitanju*, GZM 23 (1911) 356; Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, Споменик СКА 66 (1926) 29; Р. Živković, *Diplomatska aktivnost Braila Tezalovića*, Prilozi II u Sarajevu X–2 (1974) 38–39; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, Sarajevo 2009, 240.

Опис писма и ранија издања

Писмо које су Дубровчани 28. фебруара 1422. упутили војводи Радославу Павловићу није сачувано у оригиналу, али зато јесте препис који се налази у књизи Руска Христифоровића, и то на првој половини 122. листа. Постоје мала оштећења у горњем десном углу, али она не угрожавају његово читање. Почине и завршава знаком крста, а испод завршног крста налази се датум означен ћириличним словима. Писмо је досад објављено два пута: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 162–163; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 580.

---

argenti, copertorium unum a lecto de panno fodratum marturini, copertorium unum de tela, perničam unam, duo paria lentiamnium... DAD, *Lamenta de foris (Lam. de for.)* V, 34' (4. IV 1422). Најтоплије захваљујем проф. др Есаду Куртовићу са Филозофског факултета у Сарајеву на уступљеној необјављеној изворној грађи, искоришћеној за ову напомену.

Текст писма**

+ Главномъ и велможномъ г(оспо)д(и)нъ Радосавъ Павловику м(и)л(о)стию б(о)жиюмъ |2| великомъ вожди босанскомъ удъ владѣцагѡ града Дѣбровника кнеза |3| властель и удъ вѣсе ѡпкине многѡлюбимо поздравленъе. Г(оспо)д(и)не во|4|ждо великости г(о)сп(од)ства ви дакъмо² ѡзнати зло и велика недѡврѣина |5| що се вѡамо ѡчини. Кнезь г(о)сп(од)ства ви Бранко ки к ѡ Гокѡлѡ съ юнаци |6| градъскѣми и к себи прикѡпивъ юнаке удъ сель кои сѡ при градѡ тер(е)³ |7| ѡ понедѣльникъ ношью самосилькъмъ настѡпише на кѡкю кнеза нашега |8| на Лютои и кѡкю ѡнкѣмъ⁴ разѡбвише с велицѣмъ напѡнѡмъ похѡсти|9|ше и порѡбвише вѣсе що би ѡ кѡкѡхъ и понесоше и кнеза и юнаке мн(о)го |10| неприлично прирѡчише. И тои разѡмѣвъ многѡ недрагѡстни вѣсмо |11| толики прирѡкъ примити удъ вашѣхъ⁵, а не вѡде вашемъ⁶ кнезѡ ни |12| людѣмъ ѡ ничемъ криви, паче⁷ кѡди прихѡде вѡамо ми ихъ съ|13|блюдамо вѡарѡкъмо и добро ихъ видимо и всакѡ имъ почтенѡ ѡпра|14|вѡ чинимо. И за вѡози не хѡтѣсмо⁸ никакѡ писати г(о)сп(од)ствѡ ви дѡри прѣ|15|во до истине не изѡвѣсмо како кѡсть и вѡбнаидосмо кнезѡмъ вождо|16|де Гандала ки к ѡ Гокѡлѡ и по инѣхъ добрѣхъ людѣхъ како кѡ⁹ и г(о)сп(од)ство |17| ви ѡзнати крѡ до нашега кнеза нѣ ѡзрокъ нѣданъ ни до нашѣхъ люди |18|. Затѡ г[оспо]д[и]не вождо како кѡ любимѡ и почтенѡмъ ѡбѣтникѡ тѡжи|19|мо и молимо твоихъ пригѡтель недрагѡствѡ ѡсвети и що кѡ ѡзетѡ |20| молимо заповѣгъ поврат(и)ти и твоѡ м(и)л(о)сть вѡди педѣпсат(и) ихъ¹⁰ да ѡни |21| ни ини такоѡ вѡкк не ѡчине и Б[о]гъ ви ѡмножи г(о)сп(од)ства.

+ ·кѡ· фервар(а) ·ѡ·ѡ· и ·кѡ· лѣтѡ¹¹.

** Редакција издања и превода: Т. Суботин Голубовић.

² Љ. Стојановић: дакъмъ.

³ М. Пуцић: терь.

⁴ М. Пуцић: ѡнкѣмъ.

⁵ М. Пуцић: нашѣхъ.

⁶ М. Пуцић и Љ. Стојановић: нашемъ.

⁷ М. Пуцић: пааче.

⁸ М. Пуцић: нехѡтѣсмо; Љ. Стојановић: хѡтѣсмо.

⁹ М. Пуцић: какокъ.

¹⁰ Љ. Стојановић: педѣпсатихъ.

¹¹ М. Пуцић и Љ. Стојановић: лѣто.

Превод

+ Славном и веома моћном господину Радославу Павловићу, по милости божјој великом војводи босанском од владајућих града Дубровника, кнеза, властеле и од све Општине поздрав велике љубави. Господине војводо, Вашем господству дајемо на знање како нам се овамо учини зло и велика неправда. Кнез Вашег господства Бранко, који је у Соколу, прикупи градску посаду, као и људе који су у селима градске околине, те они у понедјељак ноћу изненада нападоше на кућу нашег кнеза на Љутој, те му кућу великом снагом разбише, и опљачкаше и поробише све што је било у кући, и отјераше и кнеза и његове људе, и много невоља проузроковаше. И сазнавши за то, били смо много тужни, јер смо доживјели толику невољу од Ваших, иако ни Вашем кнезу ни људима ни у чему нисмо били криви, већ смо их, напротив, када су долазили овамо увијек чували и добро их гледали и сваки им посао поштено обавили. И за ово нисмо хтјели никако писати Вашем господству, све док прво не утврдимо истину како је било и нађосмо је преко кнеза војводе Сандаља који је у Соколу, као и од других добрих људи како ни један узрок (сукоба) није до нашег кнеза или наших људи, што ће и Ваше господство сазнати. Зато господине војвода жалимо Вам се као љубљеном и поштеном клетвенику, и молимо да казниш зло твојих пријатеља, и молимо да наредиш да оно што је узето буде враћено, као и да их твоја милост казни да они, или њима слични, више то не чине, и нека Бог умножи Ваше господство.

+ 28. фебруар 1422, љето

Дипломатичке особености писма

У односима између Дубровника и војводе Радослава није било претјеране стабилности. Чести су били неспоразуми, а касније и сукоби. И поред тога, власти Републике настојале су да се то не осјети у преписци са Павловићем. Стога ово писмо нема већих особености у односу на ранија писма, као и она која су касније услиједила. Чак би се могло рећи, имајући у виду разлог њиховог јављања, да ово писмо доноси више поштовања кроз интитулацију и салутацију него што би се могло очекивати. Слиједи експозиција, која на сажет начин описује напад кнеза Бранка и њихову истрагу тим поводом. Писмо завршава

молбом војводи да врати опљачкано и казни починитеље, са уобичајеном формулом на крају.

Просопографски подаци

Кнез Бранко Притрченовић, 5, 11 (ред у изворнику) – вазал војводе Радослава у Конавлима. Први пут се јавља 22. новембра 1421. у једној дубровачкој жалби упућеној Павловићу. Други помен кнеза Бранка односи се на ово дубровачко писмо. Дубровчани су почетком марта 1422. писали кнезу Бранку тражећи објашњење за његову акцију, а он им је одговорио да је све чинио по Радослављевом наређењу, те да од њега траже додатна објашњења. Стога су они тражили посредовање војводе Сандаља, упућујући му два писма средином марта. Крајем тог мјесеца Бранково име биљежи се у дубровачком писму које су упутили војводи Радославу. У њему су саопштили како им је кнез Бранко пријетио да ће учинити још веће зло¹². Бранко је средином априла дочекао дубровачке посланике веома лоше, те није хтио ништа да им врати. Због тога су се Дубровчани жалили војводи Радославу у писму од 22. априла¹³. У међувремену, Никша Розичић је 16. априла подигао тужбу против кнеза Бранка, која је веома значајна, јер из ње коначно сазнајемо његово презиме – Притрченовић¹⁴. Тек у мају је окончаан спор, и то највише

---

¹² Претходно је Радослав одговорио да није наредио, нити да је на било који начин крив за инцидент у Конавлима. Дубровачко писмо упућено је кнезу Бранку 4. марта, а писма Сандаљу 14. и 31. марта. И док се Радослав у овој преписци показао као дволичан, Сандаљева улога била је прилично конструктивна у погледу стабилизације прилика и надокнаде штете. М. Пуцић, *Споменици српски I*, 163, 167; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 323, 325–326, 581; I–2, 2–3; А. Ивић, *Радосав Павловић*, 25; Џ. Трухелка, *Testament gosta Radina*, 356; Р. Живковић, *Diplomatska aktivnost Braila Tezalovića*, 38; Е. Куртовић, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 240.

¹³ Истог дана они су писали и Сандаљу, а из тог писма се види да им је Косача јављао како је код њега боравио Радашин као посланик Радослава, који је преко њега обећао поврат штете. Како он до тада то није учинио, Сандаљ их је савјетовао да упуте своје посланике краљу Твртку. Уз то, он је обећавао своју подршку на предстојећем станку усмјерену ка регулисању односа између Павловића и Републике. М. Пуцић, *Споменици српски I*, 167–168; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 581–582; А. Ивић, *Радосав Павловић*, 25; Б. Храбак, *Јадран у политичким и економским настојањима Сандаља Хранића и Степана Вукчића Косаче*, Српска проза данас. Косаче – оснивачи Херцеговине, Билећа–Гацко–Београд 2002, 407.

¹⁴ *Nixa Rozičich coram nobili et sapienti viro domino Nicola Mar. de Gozis honor Rectore Ragusii conqueritur supra Branchum Priterzenouich comitem castri Socchol hominem vouiude Radossau Paulouich (...) quia omnes dicti accusati de mense februarii propelapsi*

захваљујући посредовању војводе Сандаља. Кнез Бранко Притрченовић је опет био активан крајем љета исте године, када је са групом истомишљеника опљачкао дубровачког трговца Бартола Мартинија, који је 23. септембра преко свог заступника Павла Мартинија, поднио тужбу пред дубровачким судом против више особа, међу којима се при врху листе налази име кнеза Бранка из Сокола¹⁵.

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 162–163, 167–168; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 323, 325–326, 580–582, I–2, 2–3; А. Ивић, *Радосав Павловић*, 24–25; Ћ. Truhelka, *Testament gosta Radina*, 356; Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, 29–30; Р. Živković, *Diplomatska aktivnost Braila Tezalovića*, 38–39; Б. Храбак, *Јадран у политичким и економским настојањима Сандаља Хранића и Степана Вукчића Косаче*, 407; Е. Kurtović, *Veliki vojvoda bosanski Sandalj Hranić Kosača*, 240.

Кнез дубровачки у Конавлима, 7, 8, 9 – дубровачки властелин Павле Растић, у неким изворима забиљежен и као Палко. Почетком 1422. године био је на положају дубровачког кнеза у Конавлима, тачније средишту њихове власти у Љутој, гдје је имао несрећу да се упозна са неконвенционалним методама соколског кнеза Бранка, вазала војводе Радослава Павловића.

---

more predonico et violenter acceperunt accusatori predicto in domo comitis Canalis ... I mantellum blavi coloris valoris uyperperos octo, I giorneam panni viridis valoris uyperperorum trium, I par calegarum nigrorum valoris grossis XVIII, II diploides valoris uyperperos III, I mantellum rassie nigre valoris grossis III, I zocham rassie nigre valoris uyperperos II, II paria callegarum de rasia valoris grossis III, I corettum de gamužia valoris uyperperos I, I par planetarum valoris grossis III, I simitarram valoris uyperperos VI, I spatam valoris grossis XX, I cultellissam valoris uyperperos I, I sellam ab equo cum duabus habenis valoris uyperperos VI, I serraturam cathalanum cum clavi valoris grossis XV, I par calcaliorum valoris grossis III, I par stiualorum valoris grossis VI, I cingulum ungaricum valoris grossis III, I arcum cum carcasio et sagiptis valoris uyperperos II grossis VI, I gonellam nigram valoris uyperperos II. DAD, *Lam. de foris* V, fol. 41 (16. IV 1422). За ову напомену, као и за следећу, изражавам захвалност проф. др Есаду Куртовићу, који ми је уступио необјављене документе.

¹⁵ Bartolus Marini per suum procurator Paulum Martini coram nobili et sapienti viro ser Nicola Pe. de Poza conqueritur supra Radiç Pichieuich et Branchum castellanos castri Sochol in Canale (...) quia predicti accusatoribus acceperunt violenter dicto accusatori unam salmam pannorum quam restactauerunt pro uyperperos decem. Item conqueritur supra Jecosauum Pascaceuich et Dobrauac Radassinouich et Nouach Radassinouich cum multis alterius fratribus qui vocantur Golessi sono Bagnani. Eo quia predicti omnes violenter acceperunt dicto accusatori unum equum cum sella et cum freno et unam cubertam alterius selle et unum tamburum valoris sunt uyperperorum centum viginti. DAD, *Lam. de foris* V, fol. 93^v (23. IX 1422).

Извори и литература: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 162–163; Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, 29.

Кнез војводе Сандаља у Соколу, 15, 16 – иако се у овом писму именом не наводи, зна се да је у питању био неки Радич, који је писао Дубровчанима прије 25. фебруара 1422. У њему је одговорио како није крив за инцидент у Конавлима, те да је кривица на кнезу Бранку и његовим људима.

Извори: М. Пуцић, *Споменици српски* I, 162; Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 322.

Топографски подаци

У претходним свескама *Грађе о прошлости Босне* већ је објашњен сљедећи топоним: **Љута** (ГПБ 3, 85).

Сокол, 5, 16 (ред у изворнику) – главни град Конавала, који се налазио у јужном дијелу ове жупе. Данас су видљиве његове рушевине сјеверно од Мрцина. Помиње се од краја XIV вијека и имао је важан стратегијски значај. На Стипан пољу под Соколом 24. јуна 1419. војвода Сандаљ са браћом Вуком и Вукцем издао је Дубровчанима повељу којом им је уступио свој дио Конавала. Његов покушај да прода други дио Конавала, са градом Соколом, маја 1420, осујетио је војвода Радослав. Након тога, њих двојица су дијелили Сокол, о чему свједочи помен соколског кнеза Бранка, вазала Павловића, и соколског кнеза Радича, вазала Косача. Војвода Радослав продао је Дубровчанима свој дио Конавала са градом Соколом 31. децембра 1426. Послије тога, власти Републике смјестиле су у Сокол сједиште своје управе у Конавлима.

Извори и литература: Љ. Стојановић, *Повеље и писма* I–1, 124–125, 297, 306–307, 592–606; Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, 3–121; С. Ћирковић, *Херцег Стефан Вукчић Косача и његово доба*, Београд 1964; С. Мишић, *Повеља Бељака и Радича Санковића Дубровнику*, ССА 7 (2008) 126–127; Р. Поповић, *Повеља војводе Сандаља и браће му Вукца и Вука којом уступају Дубровчанима свој дио Конавала*, ГПБ 4 (2011) 104; П. Драгичевић, *Два писма Дубровачке општине војводи Сандаљу поводом његовог депозита и одласка у Босну на станак*, ГПБ 6 (2013) 83.

Arandel Smiljanić

Université de Banja Luka

Faculté de Philosophie

Département d'Histoire

**LETTRE DE DUBROVNIK AU VOIVODE RADOSLAV PAVLOVIĆ
A L'OCCASION D'UN VOL COMMIS
PAR LE KNEZ BRANKO**

1422, février 28

Résumé

Les Ragusains adressent le 28 février 1422 une lettre au voïvode Radoslav Plavović à la suite d'un vol commis aux Konavli par son vassal le knez Branko. Au lieu-dit Ljuta, ce dernier a attaqué le duc ragusain et sa suite, qu'il a pillés et chassés. L'enquête menée par les Ragusains ayant montré que leur duc n'avait aucune responsabilité dans cette affaire, ils demandent au voïvode Radoslav de sanctionner le knez Branko et de lui ordonner de restituer ce qui a été volé. La suite de cette correspondance devait montrer que Radoslav était impliqué dans cet incident, et que c'est lui-même qui avait ordonné au knez Branko d'attaquer le duc de Dubrovnik aux Konavli. C'est finalement grâce à l'intercession du Voïvode Sandalj Hranić que ce litige a été réglé, au plus tard vers la fin du moi de mai de cette même année.

Mots-clés: Ragusains, voïvode Radoslav Pavlović, knez Branko, pillage, duc de Dubrovnik, voïvode Sandalj Hranić.